HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

סמוכות. למורטיי"ש: **וחשקם.** במשקו מלא הכתוב ומפי' לימא נמי: **ונא נא ונחברתה.** שנא יקח שמיט: **ליקוחין יש לך בה.** קידושין מופסקין ועש"פ ג) שהיתה עובדת כוכבים שהרי לימא מתניתא מלעתה: **לך ונא לאחריס.** שנא יקחנה לגורך אחריס כגון אביו: **שנא ילחצנה במלחמה.** לגבי עליה: ס"ג להאי בריימא בספרי כפ' רלה תנכי **ואם אמר יאמר עד שיאמר ויאנה אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר לא אצא חפשי עד שיאמר בשעת יציאה אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר אם אמר יאמר העבד אהבתי את אשתי ואת בני לא אצא חפשי מן העבד אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר העבד אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר לא אצא חפשי תיפוק ליה דבעינן אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני וליכא ותו אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר העבד אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר לא אצא חפשי מאי אירייא מלא אצא חפשי תיפוק ליה דבעינן אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני וליכא ותו אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר העבד אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנאמר כי טוב לו עמך רבו אוהבו והוא אינו אוהב את רבו אינו נרצע שנאמר כי אהבך הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנאמר כי טוב לו עמך רבו חולה והוא אינו חולה אינו נרצע שנאמר עמך בעי רב ביבי בר אביי שניהם חולין מאי עמך בעינן והא איכא אר"ת כי טוב לו עמך עמך בעינן והוא ליכא תיקו: ת"ר כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו ת"ר ויצא מעמך הוא ובניו עמו א"ר שמעון אם הוא נמכר בניו ובנותיו מי נמכרים מכאן שרבו חייב במזונות בניו כיוצא בדבר אתה אומר אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו א"ר שמעון אם הוא נמכר אשתו מי נמכרה מכאן שרבו חייב במזונות אשתו וצריכא דאי אשמועינן בניו משום דלא בני מיעבד ומיכל נינהו אבל אשתו דבת מיכל ומיעבד היא אימא תעביד ותיכול ואי אשמועינן אשתו דלאו דירכה להדורי אבל בניו דדירכייהו להדורי אימא לא צריכא ת"ר**

אילו תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבילות וחשקת אע"פ שאינה נאה בה ולא בה ובחברתה ולקחת ליקוחין יש לך בה לך לאשה שלא יקח שתי נשים אחת לו ואחת לאביו אחת לו ואחת לבנו והבאתה מלמד שלא ילחצנה במלחמה: ת"ר אם אמר יאמר עד שיאמר וישנה אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר לא אצא חפשי עד שיאמר בשעת יציאה אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר אם אמר יאמר העבד עד שיאמר כשהוא עבד אמר מר אמר בתחילת שש ולא אמר בסוף שש אינו נרצע שנאמר העבד אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר לא אצא חפשי תיפוק ליה דבעינן אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני וליכא ותו אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר העבד אמר בסוף שש ולא אמר בתחילת שש אינו נרצע שנאמר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנאמר כי טוב לו עמך רבו אוהבו והוא אינו אוהב את רבו אינו נרצע שנאמר כי אהבך הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנאמר כי טוב לו עמך רבו חולה והוא אינו חולה אינו נרצע שנאמר עמך בעי רב ביבי בר אביי שניהם חולין מאי עמך בעינן והא איכא אר"ת כי טוב לו עמך עמך בעינן והא ליכא תיקו: ת"ר כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו ת"ר ויצא מעמך הוא ובניו עמו א"ר שמעון אם הוא נמכר בניו ובנותיו מי נמכרים מכאן שרבו חייב במזונות בניו כיוצא בדבר אתה אומר אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו א"ר שמעון אם הוא נמכר אשתו מי נמכרה מכאן שרבו חייב במזונות אשתו וצריכא דאי אשמועינן בניו משום דלא בני מיעבד ומיכל נינהו אבל אשתו דבת מיכל ומיעבד היא אימא תעביד ותיכול ואי אשמועינן אשתו דלאו דירכה להדורי אבל בניו דדירכייהו להדורי אימא לא צריכא ת"ר**

ה"ג שלא יקחנה לאביו ולא לבנו. ול"ג שמיט אחת לו ואחת לבנו ואחת לאביו ואחת לו ונמי הוי מיסור להכי לך לרבינו: **שלא ילחצנה במלחמה.** פי' בקונטרס לגזוז עליה משמע מתוך פירושו דבמלחמה מסור לגזוז עליה כל עיקר ופשיטא ניחא לשמועה לימא מותר עד לאחר כל המעשים ותימה ש"מ מאי קאמר לא דברה תורה שנא כנגד יצר הרע כיון דבמלחמה מסור עד שיצא לניסיון ולאחר כל המעשים היינך נתפייס יצרו נכך תכתי ליכא יצר הרע במלחמה ובציתו עד ירח ימים ועוד קשה למאי קרי לה בשר תמותות כיון שנתגיירה ועוד קשה מהא דאמר בפ' ג' דסנהדרין (דף כג.ב) תמר בת יפת תואר היתה ולפיכך היתה מותרת לשמעון כדכתיב[ג] דבר עלי אל המלך כי לא ימנעני ממך ואם לא בת דוד על מעבה אם תמר עד לאחר כל המעשים היינך היתה מותרת לשמעון והכי קאמר היתה אחר כל המעשים מסוגה גיורת וליקומין יש לו בה דבשלמא אם נפרש ליפת תואר מותרת מיד שפיר (דמי) מאי דקאמרת מותרת כי לא ימנעני ממך לפי שהיתה מותרת לו לדיכא למימר שנתעברה תמה במלחמה שעדיין היתה תמה עובדת כוכבים וזו אינה מסוגה כצתו של דוד דאין בן הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה[ד] דוד עובדת כוכבים כמותה אבל לפירוש הקונטרס שלא בא עליה עד לאחר כל המעשים קשה כדפירשתי ונראה לר"ת דליכא לשמועה מותרת במלחמה[א] אבל ליכא שיהא מסור עד שתהא בציתו גיורת[ב] [ושם דקאמר שלא ילחצנה כו' היינו להתחיל למעות ירח ימים דאין יכול לדוחקה לעשות סדר הפרשה עד שתהיה בציתו][ב] ויש מייצבים פירוש הקונטרס ונראה קשה מידי מה שהקשה אין נתפייס יצרו לדיכא למימר דבטל היינו יצר הרע כיון שיש לו פת בשלו שפופה להיות מותרת לו לאחר כל המעשים ומה שהקשה ממאי קרי לה בשר תמותות כיון שנתגיירה הא נמי לא קשה לדיכא למימר לפי שהיתה בת דוד שלא מקולס לכן היתה תמה מעוברת[ג] ושל כדכתיב (שמואל ג יג) כן תלבשנה בנות המלך מעיליים לא משום שהיתה בתו שלא לפי שגדלה בציתו של דוד עם בנות המלך[ד] אך אין לתרץ שפיר לפירוש הקונטרס מה חילוק בין היתה לשמועה לשיהא דמחלק גמרא לעיל[ה] ומיהו אומר ר"י דבירושלמי[ו] מצינו מחלוקת תמוראים בדבר זה והכי גיתא התם רב תמר לא היתה שלא בא עליה לשמועה[ז] ואני אומר לא היתה שיהא עליה ולא לשמועה טומאה

מסורת הש"ס

ג) ספרי פ' רלה מכילתא פ' משפטים פרשה ג פסיקתא פ' רלה. ד) [נעיל טו.], ג) רש"ל מ"ז, ד) רש"ל מ"ז, ה) ספרי פ' רלה מכילתא פ' משפטים פרשה ב, ו) מ"כ פ' נהר פרק ז פסיקתא פ' רלה ערכין ל: נעיל כ. [טו. וע"ש בתוספות], ז) מ"כ פ' נהר פרק ז מכילתא פ' משפטים פרשה ג, ח) [בערוך ערך נא לא גרס ונטומי וכן בפרש"י בתוס' בתיב ובטומין], ט) [בכת"י נוסף: ובטומי. וכן בכל המקר הסוגיא], י) [בכת"י: לתהדורי. וכן בטמוך], כ) [תוס' רי"ד נכ: ד"ה בציתה] גורס ברש"י שהיא ער"כ. ועיין מהרי"ט ובמל"ל], ל) [ל"ל עבדו. (רש"ל)], מ) ["לתוף" יש לגמוק. (רש"ל)], נ) [בדפו"ר: גרעוטו], ס) רש"ל מ"ז, ע) [עיין לקמן סח רע"ב, ובערכ"י שם], פ) [ושם ד"ה לתין], צ) [ב"ב יג], ק) [לקמן סח ע"ב], ר) מ"י, ש) [מכות פ"ב ה"ו], ת) [לעיל דבכי רבי יוחנן. (רש"ל)].

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה ה"ג אמר רבא וכו' וכל סוף שם נאו עבד הוא. שם לא אמר מהכתי את מדוע [וגו'] לא אצא חפשי עד שיהא שם שיהא תינו נרצע (לעיל טו:).

מוסף רש"י

עד שיאמר כשהוא עבד. שם לא אמר מהכתי את מדוע [וגו'] לא אצא חפשי עד שיהא שם שיהא תינו נרצע (לעיל טו:).

עין משפט נר מצוה

רכג א מיי' פ"ח מהל' מלכים הל"ג:

רכד ב ג מיי' פ"ג מהל' עבדים הל"י סמג עשין פג:

רכה ד ה מיי' שם הל"ח סמג שם:

רכו ו ז מיי' שם הל"ח סמג שם:

תורה אור השלם

1. וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה:
דברים כא יא

2. וְהֲבֵאתָהּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת צִפָּרְנֶיהָ:
דברים כא יב

3. וְאִם אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בָּנָי לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי:
שמות כא ה

4. וְהָיָה כִּי יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ:
דברים טו טז

5. וְיָצָא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:
ויקרא כה מא

לעזי רש"י

אמורטיי"ש [אמורטיידי"ש]. כמת, נטול כוחות.

מוסף תוספות

א. וא"ת א"כ מאי בשר שחוטות איכא הכא בשר נבילות הוא י"ל כיון שדעתה להתגייר תמותות שחוטות קרינא ליה. רמב"ן. ב. והיינו דמפלגינן בין ביאה ראשונה לביאה שניה. ריטב"א. ועי' מהרש"ל לעיל כח: תוס' ד"ה נצא. ג. כשבאת למלחמה. תוס' סנהדרין נח. ובת עכו"ם היתה. ריטב"א. ד. היתה לבושה כמותן. שם. וקרי לה בת מלך. תוס' שם. ה. בריטב"א מתרץ. איכא למימר דביאה שנייה כבר נתקדרה דעתו ואין יצרו מתגבר עליו כ"כ כשאתה אוסרו עליו. ועי' רש"י לעיל כח: ד"ה נצא שיהא שם.